

Socijalna filozofija:

Etika

Što je etika?

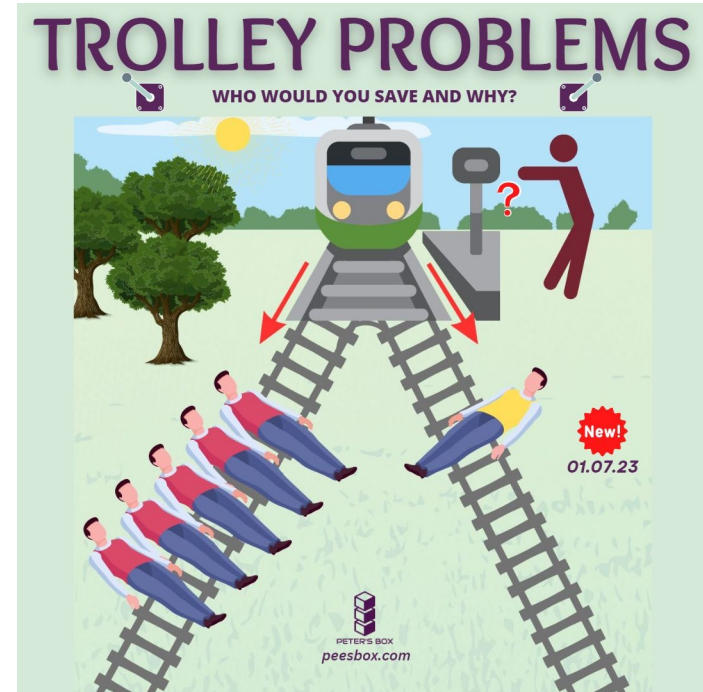
- Definicija: "Etika je grana filozofije koja se bavi onim što je moralno dobro i loše, ispravno i pogrešno"
- Ispituje moralne vrijednosti i načela
- Razmatra prirodu dobra i zla
- Primjenjuje se na individualne i kolektivne postupke

Etičke teorije

- Konzekvencijalizam: moral je određen posljedicama
- Deontologija: određena djela su ispravna ili pogrešna bez obzira na posljedice
- Etika vrlina: usredotočuje se na karakter i moralne vrline
- Teorija društvenog ugovora: usredotočuje se na moralnost kao socijalni fenomen

Konzekvecijalizam

- definicija:
 - "Moralnost djela određena je njegovim posljedicama"
- Primjeri:
 - Utilitarizam: maksimizira ukupnu sreću
 - Egoizam: daje prioritet individualnom vlastitom interesu
 - Problem vlaka



Deontička etika

- definicija:
 - "Određeni postupci su ispravni ili pogrešni bez obzira na posljedice"
- Primjeri:
 - Kantova etika: naglašava moralna pravila i dužnosti
 - Teorija božanske zapovijedi: temelji moral na božanskom autoritetu
 - Eutifronova dilema (Platon)



Euthyphro Dilemma

1st horn



The Good

God loves ***The Good***

BECAUSE
it is good.

then

Morality is
independent of
God.

2nd horn



The Good

The Good is good

BECAUSE
God loves it.

then

Morality is
arbitrary.

Etika vrline

- Definicija:
 - "Usredotočuje se na karakter i moralne vrline kao temelj etičkog donošenja odluka"
- Primjeri:
 - Aristotelova Nikomahova etika: naglašava važnost vrlina poput hrabrosti i pravde
 - Etika brige: daje prioritet empatiji i suosjećanju

Teorija društvenog ugovora

- Definicija:
 - "Moralne i političke obveze temelje se na hipotetskom ugovoru između pojedinaca i države"
- Ključni filozofi:
 - Thomas Hobbes: naglašavanje potrebe za jakom državom radi održavanja reda
 - John Locke: zalaganje za individualna prava i ograničenu vladu (prirodna prava)
 - Jean-Jacques Rousseau: naglašavanje važnosti opće volje

Teorija društvenog ugovora i etika

- Legalnost = moralnost? Ovo je u načelu konzervativno shvaćanje države
 - (liberalno je da je moralnost stroža od zakona)
- oporezivanje: je li moralno opravdano zahtijevati od pojedinaca da plaćaju poreze?
- Provedba zakona: koje su moralne implikacije državne vlasti?

Prava i obveze

- Kant: Pravo ima prirodni korelat i obvezama
- Da bih ja imao pravo, netko mora imati obvezu
- Ali tko je taj „netko”?
 - sugrađan?
 - država?

Ljudska/legalna prava i prirodna prava

- Ljudska prava normiraju zakoni
 - mogu biti bilo što
- Prirodna prava su prava koja ljudi imaju sami po sebi i koja ne traže tuđi rad da bi postojala

Zaključak: primjenjena etika

- Primjeri iz stvarnog svijeta:
 - Medicinska etika: eutanazija, informirani pristanak
 - Etička pitanja okoliša: klimatske promjene, prava životinja
 - Poslovna etika: društvena odgovornost poduzeća, pohlepa, prijavljivanje nepravilnosti
 - Temu i tarife SAD-a na uvoz
- Etika: ključni aspekt socijalne filozofije...
 - Ali ne i jedini!